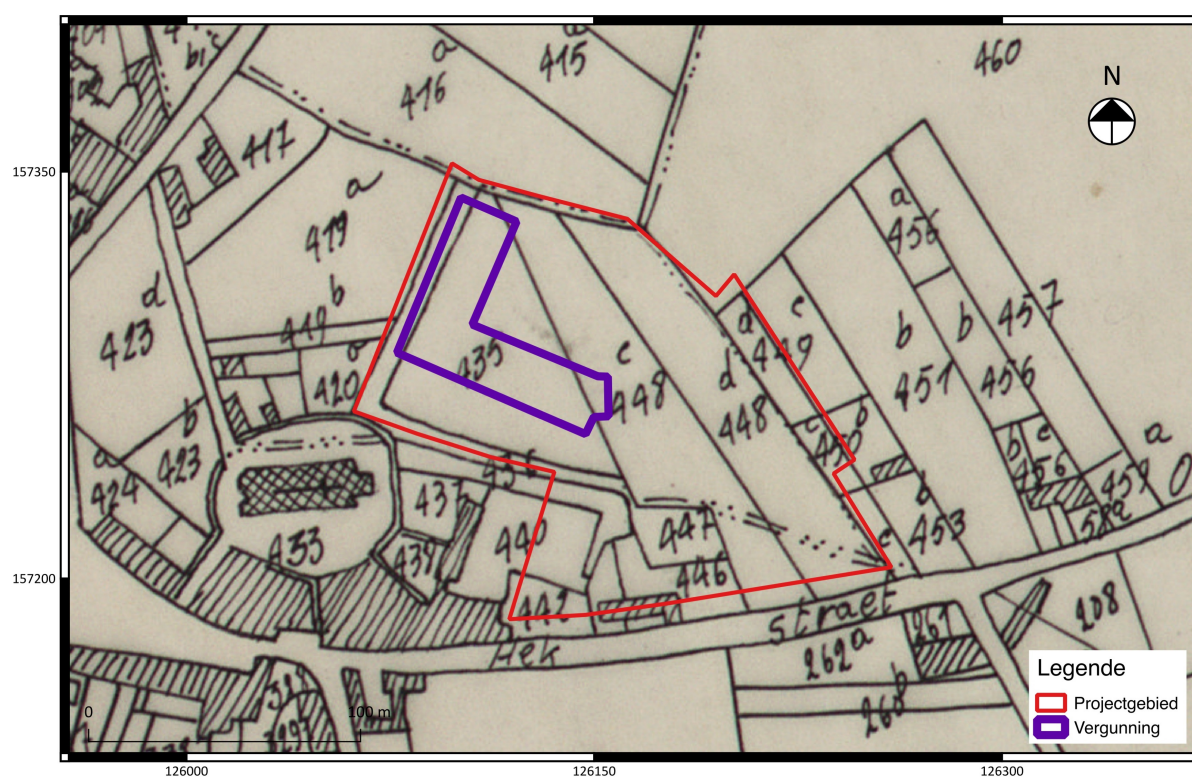

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek in het WZC St. Felix te Herne

Marjolein van der Waa

Tienen, 2017
 Studiebureau Archeologie bvba

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek in het WZC St. Felix te Herne

Marjolein van der Waa

**Tienen, 2017
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek in het St. Felix te Herne

Initiatiefnemer:	WZC Sint-Felix Herne
Projectleiding:	Annelies De Raymaeker
Erkend archeoloog:	Marjolein van der Waa
Auteurs:	Marjolein van der Waa
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2016, Studiebureau Archeologie bvba

Inhoudstafel

Hoofdstuk 1	Bureauonderzoek	p. 2
1.1	Beschrijvend gedeelte	p. 2
1.1.1	Administratieve gegevens	p. 4
1.1.2	Archeologische voorkennis	p. 4
1.1.3	Onderzoeksopdracht	p. 5
	Vraagstelling	p. 6
	Randvoorwaarden	p. 6
	Beschrijving geplande werken	p. 5
	<i>Huidige situatie</i>	p. 6
	<i>Geplande werken</i>	p. 8
1.1.4	Werkwijze en motivering bronselectie	p. 9
1.2	Assessmentrapport	p. 10
1.2.1	Landschappelijke ligging van het projectgebied	p. 10
1.2.2	Historische beschrijving van het projectgebied	p. 15
1.2.3	Archeologisch kader van het projectgebied	p. 21
	1.2.3.1 <i>Vastgestelde archeologische zones</i>	p. 21
	1.2.3.2 <i>Gebieden "geen archeologisch erfgoed"</i>	p. 22
	1.2.3.3 <i>Beschermde archeologische sites</i>	p. 22
1.2.4	Archeologische verwachting (datering en interpretatie)	p. 24
1.2.5	Synthese en beantwoording onderzoeksvragen	p. 25
Hoofdstuk 2	Proefsleuvenonderzoek	p. 27
2.1	Beschrijvend gedeelte	p. 27
2.1.1	Administratieve gegevens	p. 28
2.1.2	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	p. 28
2.1.3	Onderzoeksstrategie, methode en technieken	p. 30
2.1.4	Afwijkingen	p. 32
2.2	Assessmentrapport	p. 35
2.2.1	Resultaten van het proefsleuvenonderzoek	p. 35
	2.2.1.1 Lithostratigrafische en bodemkundige opbouw	p. 36
	2.2.1.2 Sporen- en vondstenbestand	p. 42
2.2.2	Interpretatie van het onderzochte gebied	p. 52
2.2.3	Potentieel op kenniswinst	p. 52
2.2.4	Synthese en beantwoording onderzoeksvragen	p. 53
Hoofdstuk 3	Programma van maatregelen	p. 55
3.1	Administratieve gegevens	p. 55
3.2	Gemotiveerd advies	p. 57
3.3	Potentieel op kennisvermeerdering	p. 57
3.4	Aanbevelingen	p. 58
3.3	Programma van maatregelen	p. 58
Bibliografie		p. 59
Bijlagen		
	Bijlage 1: Inplanting	p. 60
	Bijlage 2: Fotoinventaris	
	Bijlage 3: Sporeninventaris	
	Bijlage 4: Vondsteninventaris	
	Bijlage 5: Profielbeschrijvingen	

Hoofdstuk 3 Programma van Maatregelen

3.1 Administratieve gegevens

Projectcode:	2017C408 (bureauonderzoek), 2017D223 (proefsleuvenonderzoek)
Aanleiding:	De opgemaakte archeologienota kadert in een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag voor de bouw van een nieuwe vleugel aan een woonzorgcentrum, met een projectgebied van in totaal ca. 18617 m ² . Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 3000 m ² of meer bedraagt (Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk).
Erkend archeoloog:	Marjolein van der Waa OE/ERK/Archeoloog/2017/00177, Studie bureau Archeologie bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00002
Locatie:	Herne, Lindestraat 3 (fig. 3.1 en 3.2) Bounding box: punt 1: x= 126062, y= 157185 punt 2: x= 126259, y= 157353 Herne, Afd. 1, Sectie I, perceel 435B, 446K, 440K, 443P, 450K (fig. 1.3) Nb.: In dit geval wordt er onderscheid gemaakt tussen een <i>vergunningsgebied</i> en een <i>kadastraal projectgebied</i> . Dit onderscheid wordt telkens visueel weergegeven op het kaartmateriaal.
Periode uitvoering:	29-04-2017 - 21-06-2017
Relevante termen ⁴⁰ :	Proefsleuvenonderzoek, (zand)leemstreek, middeleeuwen
Bebouwde zones:	N.v.t.

⁴⁰ Thesaurus: <https://inventaris.onroerendergoed.be/thesaurus>

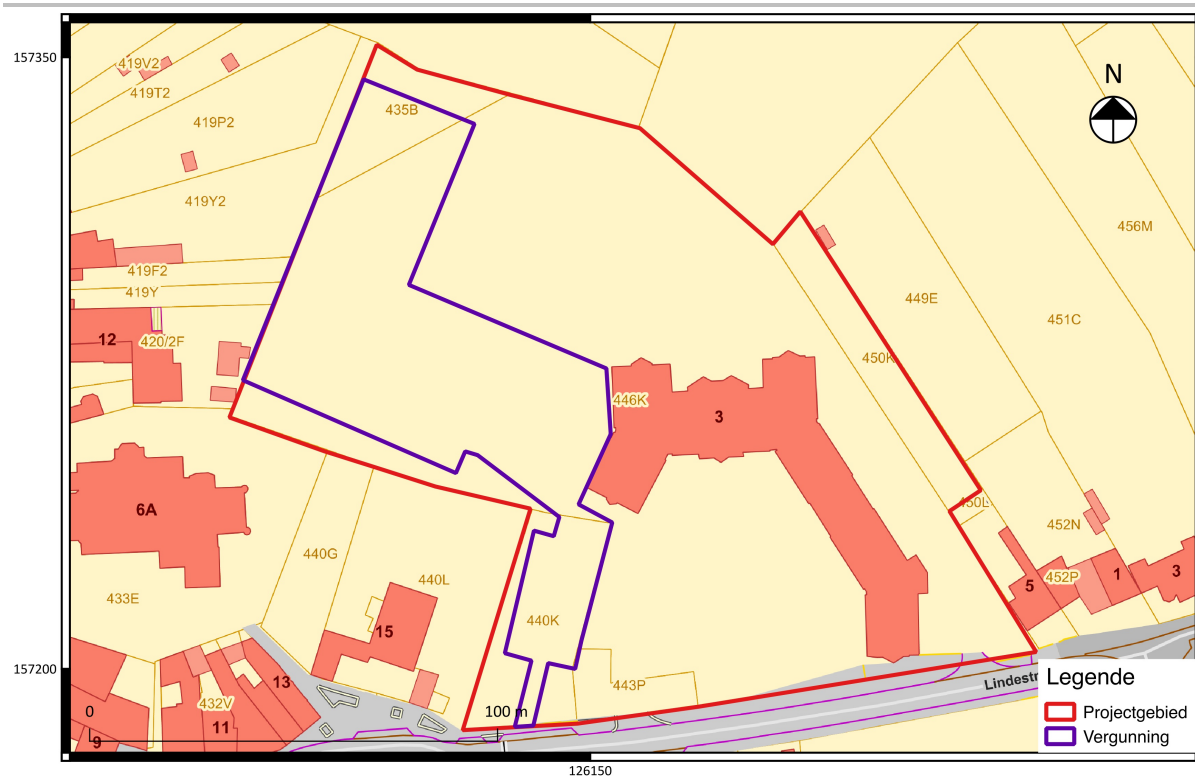

Fig. 3.1: Uittreksel van het kadasterplan met situering van het projectgebied (©CADGIS).

Fig. 3.2: Luchtfoto 2016 met zicht op het terrein

3.2 Gemotiveerd advies

Op basis van het uitgevoerde onderzoek, zijnde een bureauonderzoek en een proefsleuvenonderzoek, kan worden geconcludeerd dat er geen kenniswinst te behalen valt binnen een vervolgonderzoek. Verder archeologisch onderzoek is dan ook niet geadviseerd.

Uit de data van het bureauonderzoek kon worden opgemaakt dat voor het onderzoeksterrein archeologisch relevante waarden kunnen worden verwacht uit de steentijd tot en met de (post)middeleeuwse periode. Het onderzoeksterrein was in historische tijden in gebruik als akkerland / grasland. De kenniswinst voor de genoemde perioden werd als hoog beoordeeld en de aan- of afwezigheid van een archeologisch relevante waarden kon op dat moment niet met zekerheid worden vastgesteld. Het terrein was toegankelijk voor onderzoek en na melding werd overgegaan tot de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek, om eventuele aanwezige relevante archeologische sitecomplexen op te sporen en te evalueren.

Na uitvoering van dit proefsleuvenonderzoek werden in totaal 30 bodemsporen aangetroffen, binnen twee sporenconcentraties in het zuiden aan de straatkant en in het noordoosten van het terrein. Centraal over het terrein werden grote verstoringen vastgesteld, die mogelijk geassocieerd kunnen worden met de bouw van het huidige (onderkelderde) woonzorgcentrum. Het centrale deel van het terrein bevatte enkele kleine, zeer slecht bewaarde sporen tussen de verstoringen door. In één spoor (S25) werd handgevormd aardewerk aangetroffen, waardoor dit spoor ruwweg in de metaaltijden tot vroege middeleeuwen geplaatst kan worden. Bij aanleg van een kijkvenster rondom dit spoor, werden geen bijkomende sporen of vondsten aangetroffen. De archeologische relevantie van het opgraven van enkele slecht bewaarde, geïsoleerde sporen zonder interpretatieve waarde is twijfelachtig.

Binnen de zuidelijke sporencluster (S1 t/m S19) in SL1 werd geen diagnostiserend vondstmateriaal aangetroffen (op een ijzerslak na) en gezien het homogeen voorkomen en scherpe aflijning van de sporen, is de sporencluster eerder van recente datering. Aan de noordzijde werden enkele sterk op elkaar gelijkende, grote sporen met een scherpe aflijning en homogene vulling aangetroffen. De vondst van een stuk groen glas in S27 en een stuk industrieel wit in S31 bevestigen de recente oorsprong van deze sporen. Er konden geen diepgaande spatiotemporele interpretaties of contexttoewijzingen worden gedaan op basis van het spoor- en vondstenbestand.

Gezien het ontbreken van archeologisch **relevante** vindplaatsen op het terrein (zie onderstaande argumentatie) en het daarmee ontbreken van een potentieel tot kennisvermeerdering, is vervolgonderzoek niet nodig. Er zal dan ook geen Programma van Maatregelen worden opgesteld.

3.3 Potentieel op kenniswinst

Het eerder uitgevoerde bureauonderzoek toonde aan dat aan de straatzijde er vermoedelijk bewoning is geweest, minimaal vanaf de achttiende eeuw en reeds zichtbaar op de Ferrariskaart. Dit verklaart de sporencluster die werd aangetroffen in SL1. Er werd echter tijdens het proefsleuvenonderzoek geen vondstmateriaal gevonden die een betere datering kan bieden voor deze sporen. Ook kan geen duidelijke interpretatie worden geboden voor de context en wijzen de scherpe aflijning en homogene vulling van de sporen op een recente oorsprong. Omwille van deze argumenten kan worden gesteld dat de sporen vermoedelijk eerder in verband staan met de recente parkinrichting van het terrein, dan dat ze een relevante historische betekenis dragen. Daarnaast

houden de geplande werken op deze locatie (zuidzijde, straatkant) een minimale bodemverstoring in, namelijk de uitbreiding van de reeds bestaande parkeerplaats. Het betreft een klein oppervlak dat dus beschikbaar is voor verder onderzoek. Wegens deze factoren wordt het potentieel tot kennisvermeerdering voor het opgraven van dit deel van het terrein als **zeer laag** ingeschat.

De bodemverstoring voor het centrale en noordelijke deel van het terrein is significanter, hier zal een nieuwe vleugel van het rusthuis gebouwd. Echter, het proefsleuvenonderzoek toont aan dat met name het centrale deel van het terrein sterk is beïnvloed door menselijke activiteit. Het archeologisch vlak in SL2 t/m SL4 is als sterk verstoord geregistreerd. Hoewel een viertal sporen werden aangetroffen, werd de bewaringsconditie - aan de hand van het algemeen voorkomen zowel als sterk verweerde aardewerkfragmenten – als zeer slecht vastgesteld. De archeologische relevantie van het opgraven van enkele slecht bewaarde, geïsoleerde sporen is twijfelachtig. In het noordelijke deel is het terrein beter bewaard, maar hier werden geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. Door deze argumenten wordt de te behalen kenniswinst bij een vervolgonderzoek ook voor deze delen van het terrein als **zeer laag** ingeschat.

3.4 Aanbevelingen

Op basis van de uitgevoerde onderzoeken kan worden vastgesteld dat voor het onderzoeksgebied geen potentieel tot kennisvermeerdering bestaat bij de uitvoering van een vervolgonderzoek. Het aangetroffen sporenbestand heeft geen afdoende archeologische relevantie om een opgraving te verantwoorden. Daarnaast is het merendeel van het terrein verstoord en hoewel zich daartussen enkele sporen bevonden, valt er geen wetenschappelijke kenniswinst te behalen bij het opgraven van dergelijke zeer slecht bewaarde en geïsoleerde sporen.

De volledige contour van het vergunningsgebied waar de geplande werken zullen plaatsvinden (ca. 0,5 ha) wordt volgens de in 3.3 gemotiveerde argumenten uitgesloten van verder onderzoek.

3.5 Programma van Maatregelen

Aangezien op basis van de bovengenoemde afwegingen het ontbreken van een potentieel tot kennisvermeerdering afdoende kan worden gestaafd, is een vervolgonderzoek niet nodig. Er wordt dan ook geen Programma van Maatregelen opgesteld.

Bibliografie

Literatuur:

ANTROP M., Van Eetvelde V., Janssens J., Martens I. en Van Damme S. 2002. *Overzicht traditionele landschappen*. Versie 6.1 (maart 2002). Gent: Universiteit Gent, Vakgroep Geografie.

BOGEMANS, F. 2007. *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 29 Kortrijk*. VODNR.

BOGEMANS, F. en Van Molle, M. 2005. *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 30/38 Geraardsbergen en ATH (deel)*. VODNR.

GULLENTOPS F., Bogemans F., de Moor G., Paulissen E., Pissart A. 2001. "Quaternary lithostratigraphic units (Belgium)." *Geologica Belgica* 4. 1-2.

ONROEREND ERFGOED. *Begrippenlijst Landschap*.

VANDEPUTTE, O. 2009. "Vlaams-Brabant." *Erfgoedbibliotheek van de Belgische gemeenten*. Uitgeverij Lannoo nv: Tielt.

VAN RANST E. EN SYS C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1:20 000). Universiteit Gent: Laboratorium voor bodemkunde. (beschikbaar op www.fao.org/ag/agl/agll/wrb/doc/wrb2007_corr.pdf)

Websites (geraadpleegd maart 2017):

<https://geo.onroenderfoed.be>

<https://cai.onroenderfgoed.be>

<https://onderzoeksbalans.onroenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

www.dov.vlaanderen.be

www.geopunt.be

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135113>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/39730>

Bijlage 1 : Inplanting

Bijlage 2 : Fotoinventaris

Bijlage 3 : Sporeninventaris

Bijlage 4 : Vondsteninventaris

Bijlage 5 : Profielbeschrijvingen

Bijlage 6 : Allesporenplan A0

INPLANTING
1 | 500